

بسم الله الرحمن الرحيم

افزایش قیمت نفت

(ترجمه)

پرسش:

بهای نفت به تاریخ ۲۴ می ۲۰۱۸م به گونه چشم گیری افزایش یافت؛ طوری که بهای هر بشکه نفت خام برنت، به ۷۹ دلار رسید و هر بشکه نفت خام تکزاس ۷۱ دلار. این افزایش پس از کاهش مستمری است که از سال ۲۰۱۴م شاهد آن بودیم، آیا این بدان معنی است که جهان وارد مرحله جدیدی از افزایش بی سابقه نفت خواهد شد؟ و آیا ممکن است این افزایش شبیه به افزایش قبلی خواهد بود که تا ۱۵۰ دلار در هر بشکه رسید؟ دلایل آن چیست؟

پاسخ:

نفت مانند هر کالای دیگر، از روند عرضه و تقاضا متأثر می باشد، اما در عین حال و بر خلاف سایر کالاها، استقرار بهای نفت را نمی توان حدس زد، یعنی این که هرگونه تغییری در عرضه و یا تقاضا، می تواند به گونه مستقیم روی بهای نفت تأثیرگذار باشد و این واقعیت بر می گردد به طبیعت بازار نفت، و در عین حال مالیات نیز، به ویژه در جریان تنش های سیاسی، بالای عدم استقرار بازار نفت تأثیرگذار می باشد. برای بهتر روشن شدن موضوع به بررسی موارد زیر می پردازیم:

1- عرضه:

الف) سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) و کشورهای غیرعضو در این سازمان توافق نمودند تا از میزان نفت عرضه شده در بازار بکاهند، چنانچه در توافقی که در اواخر سال ۲۰۱۷م میان روسیه و دولت‌های اوپک صورت گرفت، فیصله شد تا به میزان ۱.۸ میلیون بشکه در روز، از استخراج نفت خام کاسته شود تا به این ترتیب از میزان زائد نفت عرضه شده در بازار کاسته شده و قیمت‌ها بالا برود. تحقیقی که سازمان استندرد اندبوز اوپک انجام داده، نشان می‌دهد که کشورهای اوپک در ماه اپریل، برای سومین ماه پی در پی کمترین میزان نفت خام خویش را از یک سال بدین سو استخراج نمودند. چنانچه در ماه گذشته روزانه 32 میلیون بشکه استخراج نمودند، یعنی ۱۴۰.۰۰۰ بشکه کمتر از ماه مارچ و میزان استخراج امروز آن به ۳۲.۷۳ میلیون بشکه در روز بوده، یعنی کمتر از آن‌چه که سازمان اوپک مشخص نموده بود. بر اساس فیصله اوپک، روزانه باید ۷۳۰ هزار بشکه استخراج می‌گردید. قرار است این توافق اوپک برای یک سال دیگر نیز ادامه داشته باشد و در صورت تداوم اوضاع کنونی، به گمان اغلب قیمت نفت خام افزایش بیشتری نیز داشته باشد. این چیزی است که رئیس بخش تحقیقات درازمدت شرکت مشورده‌دهی انرژی (Aspects) به آن اشاره نمود: «آن‌چه امروز شاهد آن هستیم، در آینده بیشتر اتفاق خواهد افتاد و آن این‌که مشکلات عرضه و یا تهدیدات آن به پیمانۀ وسیع و به گونه روشن تری بالای قیمت‌ها تأثیر خواهد گذاشت.» (منبع: <https://www.marketwatch.com>)

ب) اوضاع سیاسی و اقتصادی ونزوئلا بالای توانایی‌های این کشور در برآورده شدن اهداف تولیدی آن تأثیر فراوان داشته، چنانچه در ماه اپریل ۲۰۱۸م، ۱.۴۱ میلیون بشکه در روز تولید داشته و این میزان نشان می‌دهد که در تناسب به همین روز در ماه قبل (مارچ ۲۰۱۸م)، ۸۰ هزار بشکه در روز کمتر و در تناسب به سال ۲۰۱۷م، ۵۴۰ هزار بشکه در روز کمتر تولید نموده است. بدون شک یکی از دلایل اصلی این کاهش تولید، سیاست دولت ونزوئلا بوده، چنانچه شرکت نفتی "دی ونزوئلا یا PDVSA" به گونه بدی اداره می‌گردید و شرکت "کونوکو فیلیپس" در ماه گذشته در یک قضیه‌ای به دلیل صادره نمودن دو پروژۀ نفتی در ونزوئلا، به ارزش دو میلیارد دلار در برابر شرکت PDVSA برنده گردید و شرکت PDVSA عملاً نتوانست قرضه‌اش را به مبلغ ۲.۵ میلیون دلار پرداخت نماید. تمام این موارد در کاهش میزان تولید شرکت دولتی ونزوئلا نقش داشته که در نهایت باعث کاسته شدن در میزان عرضه می‌گردد و به این ترتیب، افزایش قیمت نفت وابسته به کاهش میزان عرضه می‌باشد.

ج) پیامدهای خروج ترامپ از توافق هسته‌ای با ایران و چگونگی اعمال تحریم‌های جدید علیه صنعت نفت ایران، در سال ۲۰۱۲م و در زیر سایه حکومت اوباما نیز تحریم‌های شبیهی طراحی گردیده بود. می‌توان حدس زد که این تحریم‌ها باعث خواهد شد میزان تولید نفت ایران تا ۲۰ درصد کاهش داشته باشد، یعنی از ۵۰۰ هزار بشکه به ۴۰۰ هزار بشکه در روز، معادل یک میلیارد دلار در ماه به قیمت فعلی افزوده خواهد شد. (منبع: <http://foreignpolicy.com>) این در حالی است که امریکا هنوز مشخص نکرده چه اقداماتی علیه ایران خواهد داشت، اما حدس و گمان‌ها نشان می‌دهد که تحریم‌هایی در راه است که صنعت تولید نفت ایران را هدف قرار خواهد داد. تمام این تدابیر سه گانه که تذکر داده شد در کاهش میزان عرضه نفت سهم داشته و چنان که دیده شد، افزایش قیمت نفت را در پی داشت.

2- تقاضا:

الف) میزان تقاضای نفت نیز افزایش داشت و آژانس بین المللی انرژی اعلان نموده که ممکن است تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۷م از ۹۷.۸ میلیون بشکه در روز به ۹۹.۳ میلیون افزایش یابد. آژانس یاد شده که مقر آن در پاریس است، انتظار دارد تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۱۸م از ۱.۳ میلیون بشکه در روز به ۱.۴ میلیون افزایش داشته باشد و این مسئله بعد از آن مطرح گردید که صندوق بین المللی پول، رشد اقتصاد جهانی را در سال جاری و سال آینده رو به افزایش خواند. آژانس بین المللی انرژی در گزارش ماهوار خویش از بازارهای جهانی گفته که تقاضای نفت در سال 2017م به میزان ۱.۶ میلیون بشکه در روز افزایش را نشان می دهد. (منبع: <https://www.reuters.com>)

ب) چین یکی دیگر از دلایل رشد تقاضای نفت به شمار می رود، چنانچه انتظار می رفت، چین در ماه اپریل ۲۰۱۸م روزانه بیشتر از ۹ میلیون بشکه نفت خام مصرف نماید، یعنی بیشتر از هر وقت دیگری در گذشته و این چیزی معادل ۱۰ درصد مصرف جهانی نفت و بیشتر از یک سوم تقاضای تمام آسیا را نشان می دهد. در صورتی که قیمت نفت خام به ۷۵ دالر در هر بشکه برسد، قطعاً به این معنی خواهد بود که هزینه واردات چین در ماه به بیشتر از ۲۰ میلیون دالر خواهد رسید. این درحالی است که این میزان از تقاضای بی سابقه در زمانی از سال می باشد، که معمولاً میزان واردات کاهش می داشته باشد و همچنین بیانگر این است که تقاضای نفت چین بیشتر از میزانی است که انتظار می رفت. بانک جولدمان ساکس امریکایی در یاد داشت به کارگران چین می گوید: «تقاضای چین به شدت در حال افزایش است و ممکن است بیشتر از تخمین های فعلی باشد.» (منبع: <https://www.reuters.com>) با توجه به معلومات فوق الذکر، تقاضای جهانی در حال افزایش است و این خود باعث شده قیمت نفت، چنانچه دیده شد، افزایش داشته باشد.

3- بازار بورس: این بازار در حالاتی که میزان عرضه و تقاضای نفت به سرعت دچار نوسان می شود، فعال می گردد؛ بر علاوه اوضاع معنوی بازار که به سختی می توان آن را مشخص نمود. به این ترتیب، بازار بورس در زمان افزایش یا کاهش قیمت نفت روشن تر می شود و صندوق های بزرگ احتیاطی در بازار نفت نقش بزرگی را بازی می کنند و این کار را یا از طریق خریداری اسناد بزرگ نفتی و یا فروش آن انجام می دهند. به این ترتیب دیده می شود که بازار بورس به مثابه شمشیر دولبه ای است که ممکن در افزایش تقاضا تأثیر داشته و در نتیجه باعث افزایش قیمت شود و ممکن است در کاهش تقاضا تأثیرگذار باشد، که باعث کاهش قیمت نفت می گردد. اما در هر حال، بازار بورس در افزایش قیمت نفت در حال حاضر چندان تأثیر زیادی نداشته؛ بلکه نقش بزرگ را مسئله عرضه و تقاضا دارد که در فوق بیان گردید.

اما آنچه مسلم است این است که بعید به نظر می رسد قیمت نفت به میزان سابق آن، که تا ۱۵۰ دالر رسیده بود، افزایش پیدا کند؛ زیرا اوضاع اقتصادی کنونی جهان تحمل آن را ندارد و به این ترتیب انتظار می رود قیمت نفت به کندی افزایش یافته و قبل از رسیدن به مرز ۱۰۰ دالر متوقف گردد. به ویژه با توجه به این که جنگ تجاری قریب الوقوع میان امریکا و چین منجر به کاهش میزان تقاضا گردیده و در پی آن قیمت نفت به ساده گی کاهش خواهد یافت. به علاوه این که در صورت افزایش قیمت نفت به اندازه ای که خلاف میل امریکا باشد، فشارهای امریکا از طریق عربستان سعودی بالای کشورهای اوپک، در افزایش میزان تولید، تأثیرات خاص خود را خواهد داشت.

26 مئی 2018م